

LA FELICITAT

PER JOAN PUIG I FERRETER

Jaume embarcà la vetlla del seu sant. Era la seva primera sortida de Catalunya. Anava a Marsella, on li semblava veure un punt de partida de les dues grans rutes seculars del món: Terra endins, Occident; camí de la mar, l'Orient mirífic. Ell no sabia encara quina de les dues rutes pendria. No cobejava la conquesta de cap objecte exterior. La seva aventura era moral. Cercava la pau i l'equilibri, alterats de temps dins el seu cor per la disbauxa sentimental i romàntica.

La nit era clara. Cap a Montjuïc la ratllava la sageta de cap d'algun coet. De bord s'oïen les sardanes dels ceguets que captaven pels bars del capdell de la Rambla. La nit, la música, no deien un mot de melangia al cor del fugitiu.

Hi havia una gran lluminària a coberta. Muntaven passatgers. Tot aquell tríangol encogia una mica l'esperit de Jaume. Era una mena d'impaciència tímida.

Arribà un passatger jove, fort, bru, que cridà l'atenció de Jaume per l'energia del seu rostre. Com si fos l'anyo del vaixell, s'obria pas en mig de la gent—amb la seva gran maleta a la mà—sense demanar permís a ningú, sense una paraula d'excusa. Jaume el seguí amb l'esguard. En cinc minuts ho remogué tot. Parlà amb els oficials, gesticulà davant el capità, enèrgicament, atragué els esguards de les senyores, els homes exclamaren: quin tipus! i desaparegué.

Com si només s'hagués esperat l'arribada d'ell, els mariners començaren de llevant àncores, les calderes de panteixar. Mentrestant tot el vaixell trepidava. La sirena estrident xiulà. La nau girà lenta, majestuosa: Hom hauria dit que era la ciutat la qui s'allunyava.

Quan ja només s'albiraven les altes lluminàries del Tibidabo, darrera visió de Barcelona pel camí de la mar, la coberta esdevingué deserta. Jaume, per tal de romandre-hi amb tota llibertat, subornà uns mariners. Els plantà a la balconada de la proa tallanta, amarat de lluna, rebia en mig del pit l'aire ple de la mar. Els demés passatgers ja devien estar colgats. Ell no afeturava dormir. Els altres anaven a llurs treballs, a llurs afers, a llurs empreses, tal vegada a llurs plaers o a llurs quimeres. Ell anava a bressolar-se damunt els dies i les coses com un infant balbuç o un convalescent. Si la seva esperança seria també una quimera, ell ho sospità un instant. Tot creient-se el més lliure dels homes perquè havia romput amb quatre antics costums i tot imaginant ésser un home nou per tal que anava a un país nou per ell, tingué un moment de flaqueja i de dubte. A tot arreu on vagi, a l'Índia, al Pol no seré esclau de les meves febleses?

Però tot seguit reaccionà. Es recordà que aquell viatge l'havia decidit i emprès mitjançant un gran esforç de voluntat. I en la seva voluntat dinàmica, tivant i exaltada si que hi creia per damunt de tot. Ella l'havia tret del marasme sentimental i el salvaria de tot perill. Poc a poc anava retrobant el seu formidable entusiasme, aquell entusiasme que en les hores de pràgona intensitat tenia quelcom de fantàstic i àdhuc quelcom de cruel, desfet com era de tota llei humana.

Ara sentia les galtes i les mans glassades, però al cap hi havia una bella xardor. Se li aixamplava el pit, bevia l'aire fred com un licor asserenador. Distingia tres sorolls, acompassats cadascun subjecte al seu ritme, que avançaven amb el vaixell. Era la proa que partia l'aigua amb un ritme seguit, suauíssim; eren els clapoteigs de les ones a les costelles de la nau; era la respiració de les calderes, intermitent, monòtona, acompanyada d'una sorda trepidació. Tot, en conjunt, creava una bella harmonia que s'acordava amb la majestat de l'hora i el lloc. Jaume escoltava, esguardava la mar, l'horitzó cendrós. No era un embadaliment va, era el ressurreixit que començava.

Sobretot s'encantava de cara al cel. Mai li havia semblat tan vast ni tan prop. Veient la Carretera de Sant Jaume, com una estela de glòria de llarg a llarg del cel, recordà que l'endemà era el seu dia. Quina punyida aquest record! Un dia, en tal festa, esperà a ella tota la tarda, vana-

ment. Quan es presentà, entre dos foscans pressosa, inventant excuses, ell flairà per primera vegada la traïció. Després dos anys de glavis al cor, a la carn...

En mig dels estels, n'hi brillava un de misteriós i fantàstic. S'apagava, s'encenia, tornava a apagar-se, tornava a encendre's, així tota la nit, fins que es diluí en la claror verda de l'alba. En aquest estel acabà per concentrar-se, per Jaume, tot l'encís de la nit. Pensà que no gaires homes tenien, com el Sant Apòstol, una via d'estels que senyalés llur camí. Jo mateix—es digué—com podria tenir-la, si no porto cap missió nova al món, si Déu no m'ha cridat per a salvar a ningú. Gràcies que em salví jo, tan exaltat com sóc i tan esgarriat com he anat sempre.

Però aquell estel de llum intermitent, li semblà que era el seu, tal vegada el de tots els homes de bona voluntat que van entre dos foscans pel món en cerca d'una mica de pau o de ventura. Ara els fa una clareteta dolça, era els deixa a les palpentes, com si fossin orbes, però tornà sempre a lluir després de cada eclipsi, talment la fe al cor de l'home que no s'estroneja mai del tot.

Era tard de la nit quan davallà al camarot. Amat de celistia, li clarejaven els ulls com si haguessin copsat la llum dels estels i la lluna amb les miríades de reflexes que feien dins la mar.

El despertà, molt aviat, l'estrident de la sirena, llarg, persistent, sense repòs i un ronc estrany, espès, que venia de les calderes. Tot, una mica apagat, com si hi hagués uns vels materials, o de somni, entre els brogits i ell. Parà l'orella, oï una calma astoradora, els tres sorolls rítmics del vaixell havien mort, li semblà que el bastiment no caminava.

Es vestí, eixí fora al camarot. Al passadís es trobà amb el jove enèrgic i bru qui li digué:

—Estem parats per mor de la boira, fa més de quatre hores. La sirena no para de xiular per tal d'evitar una topada amb un altre vaixell.

Pujaren a coberta. Tots els llums estaven encesos. De l'un cap de vaixell a l'altre no es distingia res. Els mariners estaven alerta, se'ls veia com a través d'un fum molt dens, immòbils, expectants. Ja era l'hora clara del dia, una penombra gris-a ho delatava, però l'esguard no arribava a travessar els vels de la boira més enllà de l'alçària de l'arbre mestre.

—Anit us vaig cercar inútilment—digué el jove bru a Jaume.

—A mi?—féu aquest extranyat.

—Sí, per què no? En vaig fixar en vos en pujar a bord. Després us vaig seguir dues o tres vegades amb l'esguard. Després us vaig perdre de vista. No éreu al saló... Vàreu anar a dormir molt aviat?

—Molt tard, al contrari.

Li explicà la seva estada al balcó de proa. L'altre somrigué. Un somris de superioritat, que no fou agradós a Jaume. Tampoc li agradava la familiaritat que el desconegut es prenia amb ell. El jove bru afegí:

—En veure-us, em vàreu fer l'efecte d'un home encongit. Se us conceix que no heu anat gaire pel món.

—En efecte—respongué Jaume càndidament—aquesta és la meua primera sortida.

L'altre, li explicà perquè el cercava anit. A bord hi havia dues franceses estupendes. A ell no li semblaven pas dues virtuts, tampoc dues aventureres. Una cosa entre-mig. No hi havia joves aprofitables entre el passatge. I com ell, el desconegut, havia pensat conquerir la que li feia peça, cercava un jove que fes de *partenaire*—així, en francès—a l'altra, per tal de què l'experiència li havia demostrat que aquestes coses cal treballar-les sempre de parella en parella, sinó, en trontolla l'eficàcia. Per això havia pensat en ell i que perdonés la francesca. Mentre l'un treballaria la bruna, l'altre podria guanyar-se la vida amb la rossa.

—Perdoneu—li respongué Jaume irònicament—estic desentrenat. A més no és aquest l'objecte del meu viatge...

L'altre l'esguardà amb ulls esbalats. No comprenia que un jove ben plantat i formós li fes aquella resposta.

—Em fa estrany—li digué—que jove

com sou no us tempti la ocasió d'un gaudi... —No—respongué Jaume.—No em tempta ço que proposen.

El jove bru romania meravellat.

—Perdoneu—digué.—Si he topat amb un virtuós, potser un estudiant de capellà... perdoneu.

—Tinc la mànegua ampla com el qui més —féu Jaume—i he pecat potser més que força d'altres pel cantó de la carn. Avui, però, la conquesta d'una dona no m'interessa. Aneu vós, i sol, o amb companyia, feu el vostre fet.

El jove bru se n'anà defraudat, mig ofès, humil·lit.

Es desféu la boira. El vaixell caminà. Jaume trobava el dematí llord. Hauria volgut ésser lluny, molt més lluny del que era després d'una nit de navegació. Li semblava ridícul que mentre ell havia fantasiejat tant durant la nit, corrent qui sap a on amb la imaginació, el vaixell es trobés encara davant la costa catalana.

A taula, el jove bru se li assegua al costat. Allí també semblava l'amo. Amb les dues franceses parlava el francès perfectament. Amb uns senyors, parlava en italià. Amb uns altres, el castellà andalusí i amb tota una família rara, xampurrejava l'anglès. A Jaume li parlava en un català empedrat de mots estrangers. Les maneres reservades i fredes d'aquest el tenien intrigat. Li preguntà on anava, què feia, quin era l'objecte del seu viatge. Per fugir de la seva persecució, després de dinar, al moment que els passatgers anaven a fer tertúlia, el solitari fugitiu s'escapà cap al mirador de proa. La companyia li semblava poc interessant i ell era massa jove i massa preocupat encara de si mateix per extreure les essències de la vulgaritat o de les seves aparençies.

Hi havia un mistic sudamericà qui anava a Itàlia per tal de retre el tribut de la seva admiració als peus de Puccini i de Mascagni. A l'ensem, miraria de col·locar les seves obres als teatres d'òpera italians.

Al *Scala de Milà* d'aquestes obres en feia conèixer fragments als passatgers. I el piano de bord semblant-li un xic tronat, els executava en una ocra que mai no es treia de la boca o de la mà. La permanència de l'hilant instrument als seus dits, li havia valgut, el passatge que venia de Buenos Aires, el sobrenom de l'home de l'ocarina. Era un home corpulent, bruníssim i de pell crespat que contrastava amb l'altre artista que venia a bord del vaixell. I era aquest el famós doctor Papuss, conegut pels seus dejunis, aquell mateix qui es tancava en una caixa segellada, de tapes envidriades, i es passava vuit dies sense tastar res, oferint-se en espectacle als públics d'Europa i Amèrica. Aquest s'assia a taula, però ho menjava, almenys davant la gent. Això sí, tot el dia ficava terrossos de sucre a la boca, prèviament mullats amb unes gotetes d'un líquid groguenc que duia en una ampolla que es treia de la butxaca. Aquesta operació de treure's l'ampolla, mullar el terrossos i empassar-se'l, la feia parsimoniosament, davant de tothom, amb un aire paradoxal de franquesa i de misteri que era l'admiració de tots. Era un artista aquest home. Còmics, pianistes, violinistes, escriptors internacionals de moda—a la manera de Blasco Ibáñez—no se li podien posar a la sola de la sabata. Era alt, prim i sec, elegant de vestit i de maneres, i tot ell semblava de cartró encerat. La cara, haurie dit un pergamí vell acabat de desarrugar. Tot ell tenia un aire de superioritat i de misteri insuperable.

Jaume no sapigué apreciar el músic americà ni el doctor Papuss. El jove català bru, sí. Repartia les hores entre el doctor Papuss—de la conversa amb el qual semblava sentir-se'n extraordinàriament orgullós—i les franceses que no acabaven d'escoltar-lo. Quant al músic, el jove bru semblava menysprear-lo una mica. El demés passatge era insignificant, innominat.

Les aigües guspirejaven com a miralls al sol, l'ona verda es desfèia en blancs serralls d'escuma, els delfins, a ramades, saltaven a flor d'aigua, es capbussaven, s'empeitaven arran mateix del vaixell. Hom hauria dit que s'oferien en espectacle, talment uns animals enmenstrats, en la vasta piscina d'un circ.

Jaume s'hi embadalia. No veia més que cel i aigua. Al cor li entrava una pau, un oblid...

El vaixell tocà a Cete. Al passatger sentimental li passà una cosa estranya. Mai no s'havia aturat a pensar que Cete fos

una població. ¿No s'havia imaginat que era un pur terme comercial i que allò de la "estació enològica", que de petit s'havia acostumat a veure a la secció comercial dels diaris, era quelcom de semblant a una entitat metafísica? I vet aquí que ara el vaixell navegava pels mateixos carrers de Cete per on passaven bells canals, s'endinsava per davant les cases i els passeigs; a les portes i finestres hi havia noies i infants; hi havia homes que prenién a sota a les voreres dels cafès; i allà davant, a l'altra banda de la mar, per damunt els casals, una costa molt bella i policromada amb un cementiri les tombes del qual eren una ramada de coloms ajocats!

Això el féu reflexionar. Quina idea més incompleta i falsa no tindria ell del món! Quantes coses aprendria durant el seu viatge! S'avergonyí d'haver fet una joventut de sentimental ignorant de la Geografia. I com a pecats, o greuges comesos contra la pròpia consciència, es decrearen les seves múltiples ignoràncies: de la Història, de la Física, de les Ciències Naturals... No sabia res de res de les coses concretes del món. Només quatre mots sonors d'una retòrica romàntica i personalíssima. Acotà la testa a la barana del vaixell i mormolà un "mea culpa" profund que confià a la mar i a l'aire.

Per la gràcia i la bellesa de Cete, per la regirada de pensaments que dins d'ell havia provocat la primera visió de França era enfortidora i primosa, d'un gaudi nou i renovador, com el fuetge d'un aire sec i violent que trastorna i guareix a l'ensens. Doncs hi havia al món gaudis millors que els provinents del tremolor del si d'una dona, doncs era segura la salvació...

Tothom havia pujat a coberta. En deixar Cete, l'altra vegada a plena mar, l'aire de la tarda refrescà bellament. Tot i tothom semblà desensopir-se, hi havia una gran animació, els passatgers es feien amics.

El jove bru, d'un grup de senyores madures que l'escolaven embadalides, anà cap a les dues franceses plantuoses que ja semblaven esperar-lo. Tot seguit, Jaume s'adonà que parlaven d'ell. De lluny no sentia el que deien, però de cua d'ull veia que se'l miraven. A l'aire colli aquest mot d'una d'elles. La veu era dolça, sonora i burleta i amb tot, tenia quelcom de manyac i tendrament femení:

—Oh, il n'aime pas les femmes! Qu'est-ce qu'il aime donc?

Els tres rigueren amb gran esclat. Jaume sentia irritar-se per moments. Se n'anava més lluny per no veure'l, la dolça veu com un plany amorós, encara li ressonava a les oïdes, quan el jove bru se li acostà. Amb la rialla insolent a la boca:

—Què feu?—li digué.—No esteu més animat? Troben que teniu un tipus perfecte i *engagant* d'espanyol i vós seguiu fent el badoo. No puc creure que no us interessin les dones. A mi és l'únic que m'interessa del món. Treballa molt, en cos i ànima, per a guanyar diner. Però un cop el tinc tot se m'en va per elles. Elles soles són la felicitat...

Jaume s'escriu d'haver, durant molt de temps, sentit com aquell home que tenia davant. Aleshores, amb aquell curiós estat psicològic d'irritació que ens produeix veure que un cretí pensa les mateixes coses que nosaltres hem pensat un temps, o encara pensem, i amb aquella violència en què sentim la necessitat de rebatre les seves afirmacions, Jaume cridà abruptament:

—Aneu-se'n al diable amb la vostra felicitat!

El jove bru el prengué per un misàntrop o un desequilibrat i el deixà.

Havia arribat el capvespre. El vaixell brandava joiosament, veloç, flairant la proximitat del port, com un cavall de sang en arribar a les portes de la vila nàdua. Corria un aire fresc que retornava els sentits. La nau avançava per un aigua moradenca i espessa com el vi. Sortiren els primers estels. Tornà a encendre's i apagar-se aquell misteriós llum que Jaume esguardava amb ulls joiosos i tendre.

A la coberta de tercera, hi havia un engrasament de festa. Tot eren ànades i vinguades a la cantina, el vi corria de mà en mà, hom menjava a peu dret, hom cantava en italià, francès i espanyol, hi havia ball flamenc, tarantella napolitana.

En fosquejar, el vaixell entrava a la gran rada de Marsella. Havent desembarcat, el jove bru anà a agafar-se del braç de Jaume:

Per darrera vegada, escolteu—li digué—

Les tinc citades per aquesta nit. Les portarem voldrem. Jo pago el xampany i el que sigui. Però volen que hi sigueu vós. Ja us deia que aquestes coses s'han de fer per parelles...

Jaume estava incommovible.

—Us traspasso la rossa—afegí com si ja trafiqués en cosa seva.—Ah! Ja he descobert qui són. Són la cambra i la cuina de l'amistatada del marquès de... (aquí un conegut titol barceloní), una estrella de café concert. Llurs amos fan un llarg viatge per Europa i han deixat a llurs serventes en permission. Les podriem acarapar uns quants dies. Suposo que vos pareu el francès...

—Fi, doncs!—féu Jaume per tota resposta i com qui diu matant dos pardals d'un tret.

L'altre s'indignà:

—Mai no sereu un home feliç—digué.

—Per què?—féu Jaume.

—Perquè no sabeu aprofitar l'ocasió.

—Mireu, el meu mal no vol soroll—respongué Jaume i el deixà en mig la Plaça de la Joliette.

L'altre el seguí. Se li posà al costat, li digué:

—I on voleu anar, sant cristià, si m'heu dit que no coneixieu Marsella. Almenys permeteu que us orienti una mica.

Tenia l'esperança de convence'l encara.

—No cal—respongué Jaume fent l'home—tinc un natural que tot m'és pàtria. No em sembla pas que m'hagi mogut de Barcelona...

—Bé sou prou desinvolte—digué el jove, rínicament—. Deveu dur la butxaca ben plena. No hi ha res que enforçeti i faci més lliure a l'home que els diners.

Co que enforçeti i lliberta més a l'home és la desproporció de la felicitat—pensà Jaume, però no s'atreu a dir-ho al seu improvisat company per tal de que aquest no cospiraria l'abast del seu pensament filosòfic.

Mentrestant, el jove bur tenia també el seu pensament secret:

—Éts un cándid i vols fer l'home—es deia

—Me la pagaràs.

El portà a un restaurant del moll i a la nit, mentre Jaume filosofava, entre somnis, sobre la felicitat, l'altre li robava la cartera.

L'endemà es xalava amb les franceses.

VOLVES

A Sant Francisco de Califòrnia diu que estat descobert un raig de llum d'una potència extraordinària.

Ja el voldriem tenir ací, aquest raig de llum, a veure si ens descobria moltes coses; entre altres, els corrents de diner subterranis.

Ha passat la Mare de Déu d'Agost i les festes majors han estat celebrades a dotzenes i com mai no era estat vist.

Ja es coneix que hi ha guerra i crisi.

Hem vist als diaris uns anuncis de la Companyia de Ferrocarrils de Catalunya, dels que es destaquen amb grosses titulars "Aproveche las fiestas verideras". Nosaltres ja ho crec que les hem aprofitades; però no donant negoci amb aquesta Companyia, que anuncia a la premsa entre les esqueles mortuòries i els anuncis de les empreses de pompes fúnebres.

La Companyia Telefònica Nacional d'Espanya, com tots sabem, construirà un edifici monumental a la Plaça que s'està urbanitzant amb no menys monumentalitat. Decididament, això de la monumentalització és una cosa que ha pujat al cap de moltes persones. Veritat, senyor Nebot?

Amb això de la "gente nueva" i de la gente vieja" ens roda el cap. Tant aviat algú que ens creiem és més vell que en Weyler resulta ésser nou de trinxa, acabat de sortir de l'ou, com algú que ens creiem és nou, resulta de l'edat de pedra. En bé de tots, ja que pràcticament resulta impossible distingir els nous dels vells, seria convenient que a darrera del nom i dos cognoms hom hi posés una distinció especial, per exemple una n quan es tracti de gent nova i una v quan contràriament es tractés de gent vella. Tots hi sortiríem guanyant.

Segons la Societat d'Atracció de Forasters vindrà aviat una expedició de professors i alumnes de l'Escola Superior de Comerç de Venècia. La dita Societat els ha enviat diversos fascicles il·lustrats amb l'objecte que es formin l'impressió avançada de la bellesa més o menys monumental de Barcelona.

No sabem si els hauran enviat quelcom de la plaça de Catalunya, ara el que sí, és segur, que els hauran enviat una bona fotografia del "2" aquell d'en Pitarra.

G. A. LL.

Del balconet estant

Tot torna! Fins la força muscular de l'home de les edats primitives; go que ve a constituir com una mena d'anacronisme en aquesta època decadent.

Un nou Samson gaba de debutar en una població llunyana de Rennes, i en circumstàncies molt semblants a aquelles en què es va trobar el més famós dels jutges d'Israel en caure captiu dels filisteus.

Aquest personatge és M. Trons, allò que es diu un verdader home de pes, de tant pes, que l'altre dia no el podien dur les camies... a conseqüència de portar algunes copetes de més a sobre.

Això va fer que els gendarmes el detinguessin, i el duguessin a la presó a dormir la mona. A l'endemà, considerant que ja hauria fet la bullida i que per tant estava en disposició de trobar el camí de casa seva, varen anar a donar-li llibertat. Quina no seria la sorpresa dels gendarmes encarregats de donar compliment a l'ordre, en veure que l'ocell havia volat! I encara si només hagués desaparegut ell, no hi haurien tingut gran cosa a dir, però el notable del cas és que també s'havia fet fonedissa la porta de la presó, tal com va fer Samson amb les de Gaza.

Amb tot, M. Trons no va trigar a caure en poder de l'autoritat, la qual li fa purgar segurament la passada amb uns quants mesos de presó, assegurant-se bé que no podrà escapar-se, cosa un xic dificultosa, car amb el nou Samson no valen les estioros de Dalila, per la sensilla raó de que no té la força als cabells, ni pot tenir-l'hi, perquè és calb com una sindria.

A Quene-en-Brie, hi han instal·lats diferents telèfons que comuniquen amb els de París, per medi de l'estació de Nogent-sur-Marne. Fins ara els abonats no tenien què fer de la manera com despenya el càrrec la telefonista, que té companyia el servei; aquesta senyoreta—cosa que no es pot dir de totes les del gremi—no es fa pregar gens ni mica per posar les comunicacions que se li demanen.

Els abonats als telèfons de Quene-en-Brie, com hem dit, no troben a la central a càrrec de l'esmentada senyoreta cap dificultat per a comunicar-se ells amb ells per medi de l'aparell, però quan es tracta de telefonar-se amb persones residents a París no hi ha manera de conseguir-ho.

Moltes vegades s'havia provat d'esbrinar les causes que produïen aquest estrany fenomen, sense resultat de cap mena; quan l'investigador revisava la línia trobava que estava en excel·lents condicions i que funcionava admirablement. I, tanmateix, encara l'esmentat funcionari no havia girat cua i algun abonat demanava comunicació amb Nogent-sur-Marne i París, la línia s'espallava com per encantament.

Per fi s'han descobert les causes d'aquesta anomalia, i són unes antigues rivalitats amoroses que existeixen entre la telefonista de Quene-en-Brie, i la de Nogent-sur-Marne.

Aquesta circumstància explica, encara que no justifica, que l'última de les esmentades funcionàries—que no ignorava a on havien destinat la seva rival—fes el sord sempre que li demanaven comunicació amb París de Quene-en-Brie, per la sola satisfacció de mortificar la "colega" en la persona dels abonats.

Trobem que això ja és portar massa lluny una venjança, tan lluny que no més s'hi pot arribar amb telèfon.

Però no sempre els intellectuals han d'ésser uns perdularis, amb les idees tan llargues com les rendes curtes.

Amb motiu del pas de les obres de Lamartine de la propietat privada al domini públic, hom ha fet unes quantes xifres (només que d'autors francesos) que tenen el seu interès i que revelen el gust del públic i el rendiment que aquest gust dóna.

Paul Verlaine que de cop no va suar, després de temps començà a triomfar i avui es porten venuts 120 mil exemplars de les seves "Poesies selectes". Leconte de Lisle i Flaubert es venen molt i sense parar. Victor Hugo representa una fortuna de dos a tres cents mil francs a l'any per drets d'autor als seus hereus. També Mallarmé ha arribat a tenir un bon èxit pòstum. Pertocant a Lamartine, de l'any 1899, quan va morir, fins ara han estat venuts d'aquest autor 1.400.000 volums, que han donat més de 600.000 francs de drets d'autor; en primer rengle figura "Graziella" amb 258.000 exemplars venuts; després "Focelin", amb 124.000 exps.; "Meditations" amb 105.000 exemplars venuts del primer volum i 82.000 del segon; tot plegat ha donat molts i molts milers de francs per drets d'autor.

Això fa una mica de dentada.

Ens conten que es va cometre a Berlín un robatori en circumstàncies molt... divertides.

Un negociant en licors, confitures i altres llepoleries per l'estil, que té la botiga instal·lada a l'esmentada capital, va rebre la visita d'un senyor elegantment vestit, qui dirigint-se al taulell va treure's el barret de copa que portava, tot demanant a l'amo de l'establiment que li omplís d'aixorop de lli-mona.

El confiter, com és natural, va clavar-se a riure en sentir tan estranya petició, creient que el client tenia ganes de bromejar; però aquest va manifestar-li que li parlava seriament; es tractava de donar un xasco a un amic.

L'industrial va haver d'accedir a l'estranyesa, buidant dintre el barret algunes ampolles de l'esmentat aixorop. Feta aquesta operació, el parroquià va ficar-se els dits a la butxaca.

—Quan us dec?

—Dos marcs.

—No és pas car. Aquí teniu un bitllet: torneu-me convi.

El confiter va obrir el calaix del taulell per tornar el canvi i mentre tenia el cap acotat comptant els diners, va trobar-se de sobte amb el barret que ell mateix havia omplert no feia gaire, encastat fins a les orelles.

L'infeliç prou maldava per treure's del cap la trona, però tots els seus esforços resultaven inútils, perquè el folro llefiscós que tenia se li enganxava als cabells i a la carn mateixa que fos goma líquida.

Per sort, no va trigar gaire a comparèixer el dependent de l'establiment, que havia sortit per una comissió, el qual va conseguir desembarassar d'aquell barret, nou model, el seu principal, que estava fet tot el d'algots d'aixorop.

Amb tot això, el contingut del calaix s'havia fet fonedís!

Un acte semblant no es pot abonar de cap de les maneres; però tampoc no es pot negar que el lladre va tractor la seva víctima amb tota la dolçor imaginable.

Erudició i Cultura

Conferències fetes

"LA MUSICA I LA NATURALESA", a Tarrassa, al saló d'actes del Centre Excursionista, per En Rosend Grané i Ciril, dia 31 de juliol.

"LA CONQUESTA SUPREMA DE L'HOME. Reivindicació de Maquiavel. Lleis particulars i lleis generals. Cultura, Sòcrates i la Immortalitat", a l'Agrupació Excursionista Júpiter, a càrrec del senyor Amador Revilla, dia 5.

"LA CIUTAT I EL CAMP", a GRANOLLERS, a l'Ateneu Obrer Cultural, pel senyor Amadeu Aragall, de la Lliga dels Drets de l'Home, dia 11.

"LA PALESTINA I L'EGIPTE". A Verdú, al Patronat, a càrrec del reverend doctor Salvador Saladrígues, dies 15 i 16.

"ELS OBRERS EN LA SOCIETAT DE les Nacions", a Tortosa, al Centre Obrer de Corporacions, a càrrec de l'ex-diputat Marcell Domínguez. J. P. R.

PENSAMENTS

La justícia humana és com un matrimoni malavintat; sempre en resulten, almenys, dues víctimes.

Els amics sincers t'avisaran si portes la cara empatifada; els falsos te la rentaran amb l'aigua bruta de la hipocresia.

"Un bon sopar fa de bon esperar", així doncs no tinguis mai impaciència per allò bo que saps que irremissiblement ha de venir.

Els polítics derrotats són com una criatura quan acaba de rebre una pallissa; que es posa de cara a la pared perquè no li vegin.

Si una barra de ferro és forta a les teves mans, indestructible serà la unió de quatre. La Prudència és mitja vida; però cal saber-la administrar oportunament.

La llibertat d'un poble depèn dels seus punys.

Mai com avui en dia, diuen els viticultors, ha estat el vi en grau tan alt...

La por desapareixeria del tot si l'enemic no et plantés cara traïdorament.

Una víctima mai no va sola, sempre porta companyia.

La política és com les boles d'un billar, van per allà on les fan anar els jugadors.

J. PENINA

LEOPARDI

Jaume Leopardi, el cèlebre pensador italià fill de Recanati, poeta exquisit, melancòlic i intuitiu com també filòsof observador i serè, deixà escrits un recull de sos pensaments que recomanaria a tothom, especialment als que—igual que jo—comencen la primera volada de l'escala de la vida.

Segurament algú, en llegir aquestes ratlles, li escaparà un somrius de dubte amb una punta d'ironia i desconfiança. Serà dels que tenen de la literatura leopardiana un concepte, en part equivocac. Veuen en Leopardi un poeta negatiu i pessimista. Jo no. Cert és que la seva colpadora malaltia que li portà la mort degué influir poderosament en ses obres d'un brill apat. Però no cal oblidar que el pessimisme leopardià dista molt del pessimisme sistemàtic dels individus de curts horitzons. Un tret especial de Leopardi que pot donar la clau de moltes obres seves, és la desgràcia que tingué de no poder jutjar el món per sos propis ulls, i sí, solament a través de llibres.

Per ell, pot dir-se que fou una trista veritat aquella frase: "tancat en la torre de ivori..."

En el pessimisme leopardià doncs, no hi ha ni desenganys ni contrarietats que una vida social activa hauria pogut portar-li, i trascendir en les seves obres. Leopardi, és un pessimista imparcial.

Així, definia un traductor català (1) el caràcter de les obres del poeta de Recanati: "Però, sigui el seu pessimisme fruit de l'experiència o de la intuïció i clarividència de son geni portentós, cal reconèixer que en totes ses afirmacions, dubtes i negacions, treta d'ells l'exageració morbosa i posats en llur just terme, hi ha, com en els de tot altre pessimista, un fons de veritat, i, a més, una observació exquisida".

I perquè ningú no temi la influència insana—que algú pretén—que poden inculcar-li les lectures de les obres de Leopardi, l'esmentat traductor català que a l'ensem prologa l'obra, adverteix al lector molt atinadament:

"Res del que escriu en Leopardi en sos "Pensaments" influirà en tu tan poderosament que aribi a emboirar el plaent concepte que tinguis format del món: el teu bon senty t'indicarà lo que d'aquelles afirmacions has de pendre; de quina part d'elles has de prescindir".

I el prologuista ens diu en quins casos la lectura de Leopardi, ens serà benefactora:

"Però si en tos anhels i desigs, i en el tracte dels homes, experimentes decepcions i contrarietats; si alguna vegada veus destruïda una bella il·lusió, aqueixa gràcil papallona que, un cop atrapada a costa de molts afans, se'n desfà pels dits deixant-li el polsim daurat de les seves ales; si, per efecte d'una lectura depriment, et sents abatut i desanimat; fes reaccionar ton esper recordant l'antiga màxima: "Preu les coses i les persones tal com són i no tal com tu vulguis que siguin".

"Ella pot ésser-te un confortador remei, perquè enclou i resum el més excel·l tractat de Filosofia pràctica que encara està per escriure".

Ara que,—resumit—tenim una idea clara de qui era Leopardi, anem a examinar dos de sos pensaments, curts i clars, triats entre sos 111. No són pas els millors, ni tampoc els més dolents. Els he triat primer, per sa claredat (la llargada de sos pensaments, varia entre dues ratlles i cinc o sis planes). I segonament perquè l'un no el considero—almenys en l'època actual—gaire veridic. Es al meu entendre, mal observat. Segurament si visqués avui, Leopardi davant l'experiència de sa mateixa pàtria... i d'altres veïnats ja que, si la seva afirmació fos justa, avui no en sofriríem les conseqüències contràries. Hem de procurar, doncs, que el pensament de Leopardi, sigui promtament un fet: "En la vida humana cap qualitat no és més intolerable, ni de fet menys tolerada, que la intolerància".

I el pensament que a continuació transcriuré és amarat de prudència i sentit comú. Es podria posar en un cartellet a les portes de moltes aules, redaccions de periòdics i centres de cultura més o menys lligitims: "La manera més positiva d'ocultar als altres els confins del propi saber, és no transpassar-los".

JORDI JÓKAT

(1) Albert Aldric.

A REVEURE

Després de la primera revista, "Costa de Llevant", que va ser el primer pas d'un moviment literari i cultural, ara veiem la segona revista, "La Catalana", que és el resultat d'un treball més seriós i més complet. Aquesta revista té un caràcter més general i més abast, i és el resultat d'un treball més seriós i més complet. Aquesta revista té un caràcter més general i més abast, i és el resultat d'un treball més seriós i més complet.

Tamany: 27 x 18 — Any 1894 — Impremta
«La Catalana»

Tamany: 55 x 39 — Any 1900 — No consta
la impremta

Tamany: 31 1/2 x 21 — Any 1900 — Impremta
de F. Badia

DIARIS, PERIÒDICS, REVISTES, BUTLLETINS, ETC., APAREGUTS A CATALUNYA DE CENT ANYS ENÇA

Costa de Llevant.—Tamany de 27 x 18. Fundat a Canet-Sant Pol, l'any 1894. Quinzenal de 16 pàgines, regionalista. Política, literatura i informació comarcal. Preus de subscripció: a Catalunya, un trimestre, 1 pesseta; a Espanya, 1,25; a fora, 1,50. Número solt, 20 cèntims. Impremta "La Ca-

talana" de J. Puigventós, carrer Dormitori de Sant Francesc, 5, Barcelona.

Lo Camp de Tarragona.—Tamany de 55 x 39. Fundat a Tarragona l'any 1900. Setmanari catalanista de 4 pàgines, nodrit i dens d'escrips i ben acompanyat d'anuncis.

Preus de subscripció: Trimestre, 1 pesseta; a l'estranger, trimestre, 2 pessetes. Número solt, 10 cèntims. No consta la impremta.

Catalunya artística.—Tamany de 31 1/2 x 21 (que després s'enxiqui). Fundat a Barcelona el dia 14 de juny de 1900. Setmanari

de 16 pàgines, presentat amb un cert to. Il·lustrat. Director: J. Ayné Rabell. Col·laboradors, la signatura dels quals apareix al número que tenim a la vista: Ramon N. Comas, Apelles Mestres, F. Ubach i Vinnyeta, E. Marquina, Manuel Folch i Torres. Impremta de F. Badia, carrer d'En Dou, 14. No duu els preus de subscripció.

Llibres & lletres

LA COMPANYIA, per Ramon Tor, Barcelona, 1925.

Heus aquí un altre llibre que caldrà reeditar. Perdoneu si nosaltres així fins avui no en fem esment. Ni ja quasi que no caldrà, després del que la crítica n'ha dit, i després del veredict que la pública opinió, el món dels lectors—per bé que reduït—hi ha atorgat.

"La Companyia" d'En Tor Des Eures és un llibre contingut, és un llibre de nobilíssima disciplina, llibre d'amor i de dolor on els versos són fets no pas a batzegades sinó a cops pacífics d'estudi, amb habilitat sense presses, amb constància sense fatiga, amb fe. De vegades un llibre de poemes us resulta inexpressiu; baldament us canti sonor, i és que hi manca de l'autor la massissa llicència de la vida. Ben diferent és el cas de "La Companyia", on totseguit us sentiu en la companyia d'una vida que us omple d'interès.

EUCOLOGI, pels reverents Lluís Carreras i Josep Tarré (segona edició), Barcelona, 1925.

Dins el moviment saní i robust de la pietat nostrada, cal assenyalar amb goig la segona edició d'aquest saborós llibre que en poc temps restà exhaurit, i que la demanadissa provinent de molts indrets ha obligat a reeditar, notablement millorat i completat. De la vàlua intrínseca del llibre, ja no cal ni parlar-ne, ni nosaltres no fórem qui per fer-hi consideracions. Voldríem remarcar solament l'elegància i claredat del llenguatge, la unció que hi traspuia: un bell exemple de la nostra parla que s'eleva fins a Déu, al costat de les altres parles més belles.

SABADELLENQUES I ALTRES POESIES, per Agnès d'Armengol; tria feta per Joan Costa i Deu i Joan Sallars, Biblioteca Sabadellenca, 1925.

No sabríem com ponderar la tasca que realitzen aquests inspiradors, orientadors i cooperadors de la "Biblioteca Sabadellenca" que avui donen aquest exemple de treball, d'optimisme i de fe, sense preocupar-se de fets exteriors adversos. Convé tenir aquest exemple present per treure del damunt nyonyes, indiferències i escèpticismes que no fan cap bé, fan mal. Ja no és lícit d'invocar les circumstàncies, ja no és lícit de dir esperem que passi això, que s'esvaeixi aquest pesombre, i llavors en la nova claredat reemprendrem el camí, amb més vigília, més que mai. Aquesta manera de pensar i d'expressar-se era tolerable, excusable potser temps enrera, avui no val. Les circumstàncies actuals, això tan inexpressiu però alhora tan gràfic, de "les circumstàncies actuals" ja hem de deixar-ho reconat; i la qüestió és, i el mèrit rau,

precisament, a treballar en les circumstàncies actuals i en les que siguin.

Treballar d'una manera o d'una altra, sempre en sentit constructiu, és tothora possible, són els camins infinits. Atuir-se, disgregar-se, fer la viu-viu i fora, no escua a homes.

A Sabadell—no preguntem com s'ho han fet, no ens interessa això precisament—donen una tònica d'aquest treball que enamora. Un dia ja ho indicàvem i avui hi insistim.

Es un goig dels ulls i és un goig del cor trobar-se davant d'aquestes realitzacions, que són com d'ulls saborosos, i aigua fresca dins l'oasi; però entengueu que es tracta d'un oasi no pas trobat a la bona de Déu, sinó volgut, provocat, creat per mà d'home. Avui podem fruit de l'obra de la senyora Agnès Armengol, que molts a penes coneixiem, que coneixiem d'una manera molt fragmentària, insuficient. El treball honest d'aquests dos esperits renaixentistes que es diuen Joan Costa i Deu i Joan Sallars hi ha contribuït molt.

SEVERAL

LLIBRE DE LES JOVENTUTS

Desitjosos de donar a conèixer arreu de Catalunya a tots els millors prosistes i poetes novells que existeixen actualment a la nostra terra, s'han reunit una colla de joves amants de les nostres coses que dintre de poc emprendre la tasca d'editar una sèrie de volums que sota el nom "Llibre de les Joventuts", comprendran la Biblioteca "Joventut de Catalunya", en els quals hi haurà un escullit nombre de novel·letes, prosas, contes, narracions, versos, etc., dels millors autors novells de la nostra Catalunya, la majoria dels quals són desconeguts per molts catalans.

La Direcció de la Biblioteca "Joventut de Catalunya" crida a tots els catalans i catalanes de bones idees, aficiats i amants de les nostres arts, perquè cooperin en tot el que els sigui possible a aquesta obra de difusió literària novella, que mostrarà a tot Catalunya el bon estol de futurs poetes i novel·listes.

Afortunadament Catalunya disposa avui en dia d'una envejable Biblioteca; hi manquen, però, llibres de la índole dels que ens proposem editar, preferentment amb la col·laboració novençana de la joventut de Catalunya. Una vegada assolits els nostres propòsits, a Catalunya, no li faltarà cap classe de llibre, gràcies a l'esforç unànime de tot el jovent català que, no dubtem veurà afalagador els nostres propòsits, l'èxit dels quals depèn exclusivament d'ell.

Els qui desitgin prestar-hi llur col·laboració, poden dirigir-se personalment o per escrit, a la Direcció de la Biblioteca "Joventut de Catalunya", carrer València, 105, Barcelona, a la qual adreça s'hauran de transmetre també els originals que desitgin que es publiquin, que per aquest cas hauran d'ésser inèdits.

COMENTANT...

NAPOLEÓ

No anem a retreure ara el nom del cabdill militar per glorificar-lo com a tal, no. El respecte i amor que devem a la vida més aviat ens obligaria a parlar de les gestes heroiques i sagnants, que costaren a França, la vida de 2.000.000 d'homes i catorze anys de guerra continua, amb més repulsió que no pas entusiasme. L'apologia que el mateix emperador féu de la seva política en el "Memorial de Sainte-Hélène" no ens convenç pas, i ens inclinam a creure, com diu el seu biògraf H. Monin, que alguns dels seus actes, precisament aquells que es tenen per més gloriosos, produeixen "una repulsió moral". Després, en Napoleó hom troba a faltar aquell tipus de figura excelsa com tingueren Darius, Cèsar, Alexandre. Era l'afany implacable d'ambició que informava Napoleó i els seus actes.

Si avui dediquem aquest comentari al famós cabdill és, senzillament, per retreure d'ell una glòria potser més excelsa que la d'uns fets heroics i sagnants. I aquesta glòria, que avantpossem als llores de la guerra, és la glòria de la seva cultura literària. Perquè aquest cabdill, que suggestionava als soldats llençant-los implacables com feres sobre l'enemic, ha estat un dels homes d'armes que ha posat una cultura literària més sòlida. Ell mateix, en el Memorial de Santa Elena, posa de relleu l'especial interès que de jove tingué per adquirir una formació literària tan sòlida com extensa. En totes les seves campanyes portava la seva biblioteca, composta d'un miler de volums, alguns dels quals canviava cada vegada que projectava una campanya, perquè tenia sempre per costum fer abans un detingut estudi del país que volia conquerir, i per tal es procurava el major nombre possible d'obres que en tractessin. Totes les campanyes que projectava haurien pogut deduir-se fàcilment de la llista d'obres que encarregava al seu bibliotecari.

Unes de les obres preferides de Napoleó, i que no abandonà mai de la seva biblioteca, foren la Crònica del Rei En Jaume, en els exemplars de la qual posà varies notes marginals del seu puny i lletra, les de Bernat Desclot, Ramon Muntaner, Mossèn Pere Tomic i les històries de Bernat de Boades i Miquel Carbonell. Aquestes Cròniques formaven part dins la biblioteca de Napoleó en mig de la selecció de les grans produccions mundials. Amb elles Napoleó aprendé a llegir perfectament el català, cosa paradoxal, quan precisament el català es trobava en plena decadència. Això explica que s'imprimissin en català les proclames i fullets que els exèrcits napoleònics escampaven per Catalunya a iniciativa de l'emperador.

El tracte de Napoleó vers el nostre idioma fou, per tant, tot un reconeixement. Ell, l'home més poderós d'Europa, aprengué el

nostre idioma menyspreuat i escarnit, que es parlava en una petita regió de les que pretenien conquerir, quan en canvi en desconecia d'altres parlats per nacions senceres. Esperits mancats d'una idealitat elevada, que cregueren fermament que en envair-nos els exèrcits napoleònics lluitaren per un esperit d'independència (i) i que després sols veieren en les gestes del començ del segle XIX ço que tenien d'heroiques i sagnants, blasmaron el cabdill francès; però avui, apavagat completament el ressò dels records punyents d'aquelles campanyes, ens plau de retreure en aquestes ratlles un dels aspectes oblidats de Napoleó, l'home que, a últims del segle XVIII i a començos del segle XIX, comprengué l'alt sentit polític i social que tenen les nostres Cròniques i reconegué la vàlua del nostre propi idioma, llavors menyspreat pels mateixos catalans!

JOAN MONTALT

(i) Vegi's l'article de Carles Rahola "Estudis sobre la invasió francesa del 1823" publicat a la *Revista de Catalunya*, núm. 1, juliol 1924.

ÇO QUE PASSA PEL MÓN

(agost de 1925)

Dia 11.—Per primera vegada, es realitza al Marroc la col·laboració militar franco-espanyola.

Dia 13.—L'exministre d'Instrucció Pública de Mèxic, senyor Vasconcellos, en viatge d'estudi a Barcelona és saludat a la Societat Barcelonina dels Amics de la Instrucció per una nodrida representació de la intel·lectualitat.

—Dura encara la vaga de dependents de banca a França. Avui el comitè de vaga s'entrevista amb el President del Consell senyor Painlevé.

—Txitxerin, ministre de negocis estrangers del govern dels Soviets, presenta la dimissió del seu càrrec per motius de salut (igual que entre governs burgesos).

—Al Marroc s'assenyala un combat amb 13 baixes, oficialment.

Dia 14.—El partit socialista francès acorda anar al govern sol, amb el seu ideari íntegre. No admetrà més col·laboracions que la d'aquells que es comprometin a sostenir els seus principis.

—Noruega pren possessió oficialment de l'Espitzberg.

—Es signat el tractat franco-alemany que determina les fronteres entre ambdós països.

Dia 15.—Hià la presència del Directori Militar d'Espanya i d'Itàlia una nota dient que Abd-el-Krim s'entesta a voler la independència del Rif. Que això és intolerable. Que hom estava disposat a atorgar una àmplia autonomia. Davant les exigències del capítol rifeny caldrà picar-li els dits.

IMP. ALTÉS

PELS BELLS CARRERS DE MA CIUTAT

CARRER DE FERNANDO
24 i 26. Sastre, Mod. i Camiseria.—BAS i TARRIDA
33. Ganiveteria.—AMERICAN MACHINE.
34. Institut Musical.—Acadèmia Ardevol.

CARRER CORTS CATALANES
460. Radio-Telefonia.—"BOMBETA MINERVA".
457. Inst. elèct. aigua i gas.—RAFAEL SALA.
614. Pelleteria.—"LE RENARD".

CARRER CLARIS
102. Blau Catalunya.—J. LOPEZ LLAUDER.

CARRER DE TALLERS
72. Ceràmica i rajoles.—CASIMIR VICENS.

CARRER MUNTANER
65. Ribas i Ferrer. B. Regina Novel·les escollides

CARRER COMTE ASALTO
15. Mobles a plaços i comptat.—JOSEF MACIÀ.

CARRER BOTERS
4. F. MONFALCÓN. Tapissos pintats i oleografies.

CARRER DEL CALL
1. C. FONT. Mantons Manila i Mantellines.
9. Llaneria i Sederia.—CASA PUIG.
28. pral. J. COSTA.—Antiguitats d'art.

CARRER DEL PI
17. Articles de Pell.—J. SAUCH.
13. 2.º. SASTRE.—L. MIR.
14. Art. Fotogràfica.—S. COSTA.
14. pral. Fca. Pliats.—BRUTAU I MOXO.

CARRER DE SANT PAU
3. Camiseria del Liceo.—JOAN VALLVÉ.

CARRER BALMES
126. RADIO-ELECTRIC Manufacturers.

RAMBLA DE CATALUNYA
15. Pelleteria "La Siberia".—J. TICO.
20. Perruqueria.—J. MAYMÓ.
94. LA ARTÍSTICA.—Brodats i Confeccions.
124. Instal. bones i barates.—Barnadas i Espinet.

CARRER DE LA BOQUERIA
36 i 38. Camiseria.—RODRIGUEZ & FERRER.

CARRER CORRIBIA
2 i 1.º. Lligues i Tirants CATALONIA.

CARRER VILA-VILÀ
66. Palla i Alfals JOSEF CATALA.

CARRER PORTAFERRISSA
22. Ganiveteria i perfumeria.—Vda. DUCHEIN
25. Camiseria A. DE B. CORNELLA.

CARRER ARIBAU
29 i 31. Perruqueria ENRIC SORIGUE

CARRER FONTANELLA
18. Art. Fotogràfics i Radio.—PÉREZ i SÁBAT.

CARRER JOVELLANOS
4. Art. Fot. i treballs de Laboratori.—E. Picazo

RONDA SANT ANTONI
60. OLLA EXPRESS.—Detalls a Import Acar.
76. Billars patentats Xifre.—"LA ACTIVA".

CARRER SALMERÓN
140. Articles fot. i radio.—V. CALDES ARÓS.
193. Llamp. Elèct. i radio.—RAMON RABASA.

DIAGONAL
460. "Radio Iris".—J. B. MODELELL.

Establiments
MARAGALL
Passeig de Gràcia, 95
BARCELONA

RAMON SUNYER
JOIER

Corts Catalanes, n.º 643
Telèfon 813-S. P. - BARCELONA

FREIXENET
SANT SADURNI DE NOYA

ÉS EL MILLOR XAMPANY

APARELLS I ACCESSORIS

PER A LA

RADIO TELEFONIA

DE LES MILLORS MARQUES

Venda al major i detall

Carrer Canuda, 45 i 47

BARCELONA

DIPÒSIT DE MATERIAL ELÈCTRIC

JOSEP CLAVELL

J A U M E M E R C A D E

JOIER

Passeig de Gràcia, 46 -:- Telèfon 1373-A

BARCELONA

Solingen-Paris-Barcelona

(Casa fundada per R. ROCA)

JOSEP ROCA

Navalles i Màquines d'afaitar

assegurades

Ganiveteria i Tacadors

Taller d'esmolat tota mena d'eines

PLAÇA DEL PI, n.º 3

FOTOGRAVATS

TRICROMIAS-AUTOTIPIAS

PARAIGÜES :: OMBRELLES
VANOS
BASTONS

J. CARDÚS

PORTAFERRISSA, 10
BARCELONA

Oficina de còpies **CASA RENÉ**

Circulars - Treballs en català - Rapidesa, bon esment i economia
CARRER DE MONTSIÓ, 18, TELÈFON 4525-A - BARCELONA

Dolços, dolços, dolços fins
per llepar-vos-hi els deu dits.
La casa més llaminera
la Casa Esteve Riera.

ESTEVE RIERA
Confiter i Pastisser

Po de luxe
RAMBLA DE CANALETES 9111.
TELÈFON A 2760.
CARRER DE MALLORCA 307 i 309:
TELÈFON C. 2.

BARCELONA

LLÀTZER DE TORMES

el clàssic de l'humor
demanu-lo
a totes les llibreries

2 PESSETES

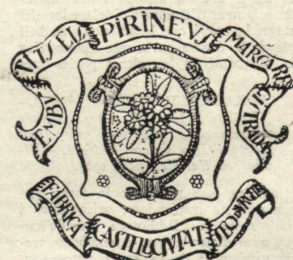
IGNASI POLCH I TORRES

UNA DONA

NOVEL·LA CONTEMPORÀNIA

A TOTES LES LLIBRERIES

PREU: 3'50 PTES.

TELÈFON
A SEU D'URGELL, NÚM. 124
A BARCELONA, NÚM. 2023-A
A SITGES, NÚM. 1383

Fàbrica de Llonganisses, la millor
de la nostra terra.

Demanu a tot arreu la marca

"ELS PIRINEUS"

Quíngles i Escaler

Castellciutat

(Seu d'Urgell)